

[Undervisningsministeren.]

Jeg ikke ment at kunne slutte mig til lærerorganisationernes ønsker. Disse spørgsmål omtales nærmere i bemærkningerne til lovforslagene. Som afslutning på udvalgets arbejde blev flertalsforslagene forelagt for et nyt rundbordsmøde den 20. april i år med de samme deltagere som i det første rundbordsmøde i november 1954. Forslagene blev her tiltrådt af lærerorganisationerne, medens repræsentanter for mindretallet i udvalget gjorde rede for mindretallets principielle synspunkter, som jeg skal komme nærmere ind på om lidt.

Flertalsforslagene og dermed lovforslagene går som allerede nævnt ud på, at grundskolen fremtidig skal være 5-årig. Efter grundskolen skal følge en 3-årig skoleafdeling, der benævnes hovedskolen. Når den i lovforslaget foreslåede udvidelse af undervisningspligten fra 7 til 8 år træder i kraft — forslaget går ud på, at dette skal ske om 10 år — vil grundskolen og hovedskolen tilsammen have samme varighed som undervisningspligten. En fortsat skolegang efter hovedskolen og udover den undervisningspligtige alder skal finde sted i en 2-årig realafdeling, der afsluttes med realeksamen og indgår som en del af folkeskolen, eller i et 4-årigt gymnasium, der afsluttes med studentereksamen. Ordningen med 5-årig grundskole + 3-årig hovedskole skal ikke blot gælde for købstadkommuner, men også for landkommuner, hvis der er børn nok til oprettelse af en klasse for hver årgang. Det har særlig interesse i denne forbindelse at se på landkommunernes forhold.

Med stigende bekymring iagttager man, ikke mindst i landbefolkningen, den tiltagende vandring af de unge ind til byerne. Denne vandring er et tidens tegn, synligt i alle kulturlande. I Sverige f. eks. falder hele befolkningstilvæksten siden 1. verdenskrig på byerne og bymæssige områder.

Hvad skal man gøre for at hindre eller hemme denne vandring? Jeg tror ikke, at skolen er den vigtigste faktor; andre forhold har større betydning. Men det må såvidt muligt undgås, at skolen bliver medvirkende til denne vandring; ingen skyld herfor bør kunne kastes på skolen.

Derfor må landbefolkningen have et skolevæsen, der borttager tilskyndelsen for hjem-

mene til at sende deres børn til skolegang i byerne, før de skal have gymnasieuddannelse eller anden tilsvarende videreuddannelse. Herom er alle enige.

Vi må følgelig stræbe henimod paritet mellem skolevæsenet på landet og i byerne. Konkret må formålet være indenfor landkommunernes eget skolevæsen at skaffe børnene adgang til de samme goder som købstadbørnene — adgang til realeksamen og samme muligheder for undervisning inden undervisningspligtens ophør som dem, der tænkes ydet købstadbørnene.

At disse goder består og fortsat kan udvikles i byerne, hænger jo sammen med skolevæsenets størrelse, med andre ord det større børneantal. Det er derfor ganske klart, at hvis landkommunerne vil have de samme skolemuligheder selv uden at være afhængige af byerne, så må også de på et eller andet stadium af børnenes skolegang indrette større skolevæsenere enten ved skolevæsenets centralisering indenfor kommunen eller ved et mellemkommunalt samarbejde.

At et sådant samarbejde bliver nødvendigt, er allerede anerkendt og fremgår ganske klart af nogle tal, som snart kan forventes offentliggjort af undervisningsministeriets byggeforskningsudvalg. Udvalget har for nylig afsluttet en kortlægning af skolebyggeriet på landet siden 1937 og i forbindelse hermed en kortlægning af landkommunernes størrelse. Det viser sig, at af vore ca. 1 300 landkommuner har over halvdelen et mindre areal end 30 km², hvilket svarer til en gennemsnitlig afstand af 3 km fra kommunens ydergrænser til dens centrum. 200 kommuner har mindre end 80 skolesøgende børn, 240 har mindre end 120 børn, yderligere 415 mindre end 200 børn og kun 425 eller ca. $\frac{1}{3}$ af kommunerne over 200 børn, der i almindelighed anses som det nødvendige grundlag for en 7-klasset skole og de dertil knyttede muligheder.

At en centralisering af skolevæsenet tillige betyder en væsentlig begrænsning af investeringen i skolebyggeri og en tilsvarende begrænsning af de årlige driftsudgifter, er ligeledes anerkendt fra de fleste sider og i enkeltheder dokumenteret gennem en publikation, som byggeforskningsudvalget for få dage siden har udsendt, og man har da også